

Prijevod i translatološka analiza češkog Građanskog zakonika u dijelu koji se odnosi na pravne odnose roditelja i djece

Vrduka, Silvija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:655324>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-06**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOSTI
KATEDRA ZA ČEŠKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Silvija Vrđuka

**Prijevod i translatološka analiza češkog Građanskog zakonika u
dijelu koji se odnosi na pravne odnose roditelja i djece**

Diplomski rad

Mentor: Alen Novosad, viši lektor

Zagreb, 2020

SADRŽAJ

1. Uvod.....	3
2. Pojam prava, grane i izvori.....	3
2.2 Kontinentalni pravni sustav.....	4
2.3 Opći građanski zakonik (OGZ).....	4
3. Obiteljsko pravo u Hrvatskoj i Češkoj.....	6
4. Dosadašnja istraživanja?.....	7
5. Prevođenje.....	7
6. Prijevod i analiza dijela češkog obiteljskog zakona (češke obiteljske regulative).....	9
6.1. Prijevod dijela češkog Zakona koji regulira odnose roditelja i djece.....	9
7. Translatološka analiza prijevoda.....	28
7.1. Analiza naziva pojedinih dijelova pravnog propisa.....	28
7.2. Terminološka analiza.....	29
7.3. Sintaktičke razlike.....	33
8. Zaključak.....	35
9. Literatura.....	36

1. Uvod

Suvremeni svijet nezamisliv je bez skupa pravila i načela prema kojima se svaki stanovnik pojedine zemlje mora voditi. Upravo ta pravila čine pravni sustav određene zemlje. Sva pravila i norme zapisani su u raznim zakonima, pravilnicima i ostalim propisima. Jasno, radi se o specifičnoj vrsti teksta, koja ima svoja specifična i konkretna pravila. Općenito, pravni tekstovi pisani su administrativnim stilom, čije su karakteristike ne postojanje lirskih izraza, prenesenog značenja i ostalih metoda uljepšavanja teksta.

Usprkos tome, pravni tekstovi nisu suhoparni i nezanimljivi. Oni imaju svoja pravila i načine pisanja, pa ih odlikuju vrlo konkretni termini, jedinstvena sintaksa i određeni ustaljeni izrazi. Upravo ti termini i fraze ključni su za prevođenje, jer ih se treba prevesti na ispravan način. Oni se ne mogu mijenjati i prevoditelj u tom slučaju nema nikakvu slobodu izražavanja. Razlog tome je činjenica da je nužno pravne propise prevesti konkretno i bez mijenjanja ili modificiranja značenja, kako se ne bi izgubio smisao konkretne pravne norme. Ta specifičnost i možemo reći strogoća ono je što me posebno zaintrigiralo u ovoj vrsti prijevoda. Svaki prijevod je težak, ali kada je prevoditelj suočen s ovako fiksnim i konkretnim pravilima, teško je pojedini termin 'zaobići' ili prevesti ga opisno. Upravo zbog toga ova vrsta prijevoda tema je mog diplomskog rada.

2. Pojam prava, grane i izvori

Pravo su pravila i načela kojima se uređuju odnosi u određenoj društvenoj zajednici. Pravo uređuje međuljudske odnose, ali i odnose pojedinaca prema društvenoj zajednici i državnoj vlasti. Sva pravila, tj. norme koje se primjenjuju u određenoj društvenoj zajednici pripadaju specifičnoj grani prava. Grane prava su sljedeće:

- ustavno pravo
- financijsko pravo
- građansko pravo
- obiteljsko pravo
- trgovačko pravo
- kazneno pravo
- radno pravno
- međunarodno pravo
- međunarodno privatno pravo

- građansko procesno pravo
- međunarodno građansko procesno pravo

U ovom radu naglasak će biti isključivo na obiteljskom pravu te načinu kako je regulirano zakonodavstvom Republike Češke i to u dijelu regulative odnosa roditelja i djece,.

Kada govorimo o izvorima prava, treba razlikovati tri pravna sustava: kontinentalni pravni sustav, anglosaksonski pravni sustav te vjerski pravni sustav. Temelji anglosaksonskog pravnog sustava su običaji i presedani, dok temelj vjerskog pravnog sustava čine vjerske doktrine (Šerijatsko pravo)

2.2 Kontinentalni pravni sustav

Za razliku od prethodno spomenutih sustava, temelj kontinentalnog pravnog sustava čine kodificirana pravila koja se nalaze u ustavu, zakonima, podzakonskim propisima, pravnim načelima, a u određenim situacijama i pravni običaji. Ovaj pravni sustav potječe od klasičnog rimskog prava, a u srednjem vijeku razvija se pod snažnim utjecajem kanonskog prava. Druga važna karakteristika kontinentalnog pravnog sustava je kodifikacija, tj. uključivanje brojnih općih pravila u građanske zakonike.

Kako je tema ovog rada prijevod i analiza prijevoda češkog Građanskog zakona u dijelu koji uređuje odnose roditelja i djece, radi boljeg razumijevanja i daljnje obrade teme, prvotno treba poći od kratke analize pravnog sustava, na kojemu se temelje češko i hrvatsko zakonodavstvo, a čije temelje nalazimo u povijesno identičnoj pripadnosti obiju država jedinstvenoj državi koja je stvorila pisane propise, koji su uvelike preuzela kasnija zakonodavstva tada već samostalnih zemalja, pa tako Češke i Hrvatske.

U skladu s razvojem društva i suvremenim načinom života i poimanjem različitih društvenih pojava, države su donijele vlastite propise ne napuštajući pri tome naslijeđene pravne temelje, ali u znatnoj mjeri napuštajući arhaičnu terminologiju istih.

Jedan od ključnih zakona ovog pravnog sustava je Opći građanski zakonik.

2.3 Opći građanski zakonik (OGZ)

Opći građanski zakonik (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*) je kodifikacija građanskog prava. U zemljama Austro-Ugarske postupno je uveden od 1811. godine. Izradu ovakvog zakonika inicirala je Marija Terezija. Sastojao se od tri dijela:

1. pravo osoba (osobno i obiteljsko pravo),

2. pravo na stvari (stvarno, nasljedno i obvezno pravo),
3. zajedničke odredbe glede prava osoba i prava na stvari (o utvrđivanju, preinaci i ukinuću prava i obveza; zastara i dosjelost).

Nakon propasti Austro-Ugarske primjenjivao se u Čehoslovačkoj, Poljskoj, dijelovima Kraljevine SHS, a u Austriji je, uz izmjene, na snazi i danas. U Hrvatskoj se ovaj zakonik više ne primjenjuje u istom obliku. Iako se veliki dio građanskog prava i dalje temelji na OGZ-u, propisi su osuvremenjeni te su pojedini dijelovi građanskog prava zasebno regulirani. To znači da je svaki segment građanskog prava reguliran zasebnim zakonom, dok su u OGZ-u svi propisi sadržani u jedinstvenom zakonu. Iako je OGZ i dalje temelj hrvatskog zakonodavstva u sferi građanskog prava, njegov oblik više nije isti, pa ne možemo govoriti o jedinstvenom, „općem“ zakonu, koji je primjenjiv na svaki dio građanskog prava.

U Češkoj ovaj zakonik nalazimo pod imenom *Všeobecný zákoník občanský*. U izvornom obliku u Češkoj je vrijedio do 1950. godine, ali od 2014. godine ponovno se javlja u češkom zakonodavstvu, što izaziva polemike među strukom. Naime, *Občanský zákoník*, prethodnik istoimenog novog zakona, vrijedio je od 1964. do 2013. Uređivao je građanskopravne odnose, ali je uz njega postojalo još nekoliko zakona, primjerice obiteljski zakon (*zákon o rodině*) ili zakon o radu (*zákoník práce*). Međutim, 2014. godine dolazi do novog zakona istog imena, *Občanský zákoník*, uz pridjev *nový*, kako bi ga bilo lakše razlikovati od starog. Ono što je posebno zanimljivo kod tog novog zakona je činjenica da obuhvaća sve segmente građanskog prava, što znači da praktički ima isti oblik kao OGZ. To zapravo znači da se češko zakonodavstvo u jednom trenutku odmaklo od OGZ-a, ali ga ponovno uvodi 2014. godine, moderniziranog i prilagođenog 21. stoljeću. Taj potez izazvao je brojne polemike među pravnim stručnjacima. Dok zagovornici ovog novog zakonika tvrde da će on donijeti pozitivne promjene u zakonodavstvo i garantirati bolju zaštitu pojedinca, protivnici se ne slažu i kao glavni nedostatak navode tvrdnju da je ovaj zakonik zapravo povratak u prošlost, a to nikako nije ono što bi na bilo koji način koristilo češkom zakonodavstvu. „Právo je disciplína konzervativní nikoli proto, že by právníci byli takoví milovníci starých pořádků, ale protože to vyplývá z podstaty věci.“ (Uhlíř, 2011)

Ovaj argument protiv Zakonika vrlo je zanimljiv. Autor članka koji nudi argumente protiv zakonika David Uhlíř tvrdi da je pravo konzervativna disciplina, ali zato što takva mora biti, a ne zato što pravnici „vole“ stare poretke. To znači da je pravo konzervativna disciplina u svojoj srži, ali isto tako znači da pravo mora biti aktualno i suvremeno, što se

naravno odnosi i na sam jezik koji se koristi u pisanju zakona. Uhlíř nudi i nekoliko jezičnih primjera za koje tvrdi da su zapravo zastarjelice i stoga ne pripadaju u novi zakonik:

Prvním nápadným projevem staromilství je terminologie návrhu. Kupříkladu nahrazení dosavadního termínu „právní úkon“ termínem „právní jednání“ nemá žádné rozumné zdůvodnění. Termín právní úkon byl do zákona převzat před šedesáti lety ze slovenštiny při unifikaci československého práva. Je to termín, který se zcela přirozeně stal součástí českého jazyka i české právní terminologie, má své jasné definice a vysvětluje ho rozsáhlá judikatura. Znovuzavedení terminologie ABGB má matoucí účinek. V běžné češtině označuje slovo jednání probíhající proces, nikoli ukončený právní akt. (Uhlíř)

U članku govori da uvođenje „novih starih“ termina nema nikakvo logično opravdanje te da se njihovo značenje ne podudara u potpunosti. Iako je termin *právní úkon* (pravni akt) ustaljeni i općeprihvaćeni termin u češkim zakonima, autori novog zakoni ga zamjenjuju terminom *právní jednání* (pravni postupak). Svakom laiku bit će jasno da su termini nepodudarni i da se ne bi smjeli koristiti kao sinonimi.

Takvih primjera ima još, a to je posebno zanimljivo kada usporedimo sa situacijom u Hrvatskoj. Naime, u Hrvatskoj je OGZ i dalje uvelike prisutan, ali ne u obliku jednog velikog zakonika, već u zasebnim zakonima. Što se tiče termina, oni su modernizirani i prilagođeni trenutnome vremenu, a takvi se nalaze i u prijevodima OGZ-a. Dakle arhaizmi ostaju arhaizmi, a ne vraćaju se u suvremeno zakonodavstvo, kao što je to slučaj u Češkoj. Ostale razlike bit će navedene u analizi obiteljskog zakona obju država.

3. Obiteljsko pravo u Hrvatskoj i Češkoj

Za bolje razumijevanje ovog rada, iako je to vidljivo iz prethodnih odlomaka, hrvatski i češki pravni sustav su vrlo slični. Temelje se na istom zakonu, pa je i regulativa obiteljskih odnosa u principu ista.

Slobodna definicija obiteljskog prava također je vrlo slična u oba jezika. Češka definicija glasi: „Rodinné právo upravuje práva a povinnosti osob, které v různých rolích vystupují v rodině.“ (Občanský zákoník, 2015), a hrvatska „Obiteljsko pravo je sustav pravnih pravila kojima se u pravnom poretku uređuju obiteljski odnosi.“ (Pezo, 2007).

Iz samih definicija možemo vidjeti da se radi o zakonima koji su ređeni na isti način te imaju istu funkciju. Sadržaj je generalno isti, uz drukčije termine, koji će biti dio lingvističke analize spomenutih zakona.

4. Dosadašnja istraživanja?

Što se tiče istraživanja i usporedbe češkog i hrvatskog pravnog sustava, teško je naći bilo kakve izvore. Razlog tome je vjerojatno već spomenuta sličnost između ovih sustava te zajednički temelji. Lingvističkih studija također nema iako postoje zanimljive razlike u samoj terminologiji, tj. upotreba različitih izraza u češkim zakonima, koji se u hrvatskom zakonodavstvu ne upotrebljavaju u svojim primarnim značenjima. Iz toga proizlazi zaključak da obje države imaju neke ustaljene fraze prisutne u pravnom jeziku, ali te fraze nisu jednake. Drugim riječima, prilikom prijevoda zakona ili presude s jednog jezika na drugi, treba paziti da prijevod bude 'u duhu' jezika na koji prevodimo.

Iako su navedene činjenice doista zanimljive, malo je onih koji će svoje vrijeme posvetiti njihovom istraživanju. Smatram da je jedan od razloga činjenica da je malo stručnjaka i znanstvenika koji se bave ovim potpuno nesrodnim granama – pravom i lingvistikom.

5. Prevođenje

Prevođenje je prenošenje tekstova i govora iz jednog jezika u drugi. Danas je to djelatnost kojom se bave mnogi jezičari. Važno je iz brojnih aspekata, obzirom tekstovi raznih vrsta i namjena, na različitim jezicima, brzo kruže iz jedne zajednice u drugu. Kada govorimo o prevođenju ono čega se mnogi prvo sjete je književno prevođenje, tj. prevođenje književnih djela. Ta vrsta prevođenja je svakako najkreativnija i najslobodnija, obzirom prevoditelj ne mora prevoditi doslovno te mu je dopušteno koristiti razne stilske figure. Dozvoljen je i opisni prijevod, posebice kada u ciljanoj kulturnoj sredini ne postoji pojam koji se javlja u tekstu. Prevoditelj se čak može i do neke mjere udaljiti od izvornog teksta, sve dok prati fabulu i dijaloge.

S druge strane, postoje i puno manje slobodne vrste prevođenja. Jedno od njih je i prevođenje pravnih tekstova – zakona, ostalih pravnih propisa, presuda i drugih odluka tijela državne i sudbene vlasti. Ovdje ne postoji kreativnost, prevoditelj mora što dosljednije prevoditi tekst (ili govor) uz minimalna odstupanja.

Ukoliko govorimo o prijevodu zakona, prevoditelj mora što jasnije i preciznije na ciljanom jeziku izraziti normu koju prevodi, te svaki pojam prevesti jasno i smisleno, bez dodatnog opisivanja (ukoliko je to moguće). Također, vrlo je važno sve pravne institute i grane prava prevesti na način kakvi oni jesu u ciljanom jeziku ili, ukoliko je to nemoguće

zbog različitih pravnih sustava, prevesti opisno. Sve je to razlog zašto bi prevoditelj koji prevodi ovakvu vrstu teksta trebao poznavati pravni sustav i pravne propise svoje zemlje, ali i zemlje s čijeg jezika prevodi:

S obzirom na njihovu važnost prijevodi moraju biti vrsni i jezično i pravno. Da bi prevoditelj mogao razumjeti i uspješno prevoditi izvorni tekst, potrebno je da posjeduje barem osnovno znanje o hrvatskom pravnom sustavu, o vrstama pravnih akata i funkciji njihovih pojedinih dijelova te treba svladati pravno nazivlje na hrvatskom i na engleskom jeziku. (Novak, 2006)

Naravno, ovakav prijevod nikako ne smije biti dvosmislen i nejasan, već prevoditelj mora upotrijebiti svoje znanje jezika i pravnog sustava i stvoriti prijevod koji će i laiku omogućiti razumijevanje prevedene norme. Promjene u sintaksi, redosljedu riječi i upotrebi zamjenica dozvoljene su isključivo u situaciji kada su one nužne za stvaranje prijevoda prilagođenog hrvatskom jeziku i hrvatskom pravnom sustavu. I uz te promjene, značenje samog teksta nikako ne smije biti drukčije od izvornog teksta, jer se radi o normama kod kojih ne postoji mogućnost interpretacije ili prenesenog značenja.

Kao što je već rečeno, to je teško postići bez poznavanja pravnog sustava i nekih osnovnih pravnih instituta. Stoga Barbara Preložnjak u svojim predavanjima tvrdi da se „može pojaviti nesuglasje između onog što se “htjelo” izraziti i onog što je stvarno u tekstu “napisano”. (Preložnjak). Osim zbog nepoznavanja sustava, to se može dogoditi i zbog apstraktnosti pravnog pravila, koje Preložnjak definira kao „izreke koje se sastoje od pojmova, koji su apstrakcije jer nisu konkretno određene pa obuhvaćaju niz konkretnosti (npr. pojam uzdržavanje, odgoj).“ Upravo te pojmove koji se pojavljuju u pravnim pravilima prevoditelj mora tumačiti i dati im smisao na ciljanom jeziku. Drugim riječima, dužnost prevoditelja je da „opće postane konkretno“ (Preložnjak).

Prilikom tog davanja smisla pravnim terminima koje prevodimo, treba obratiti pažnju i na činjenicu da pojedini pravni termin može imati različito značenje u različitim državama. Upravo zato potrebna je velika preciznost prilikom prevođenja, kako bi se izbjegle eventualna pogrešna tumačenja teksta. To je važno kod svake vrste prevođenja, ali u pravnim prijevodima preciznost ima posebnu važnost zbog toga što „pravni tekst proizvodi pravne učinke i utječe na ljudsko ponašanje, odnos države prema pojedincu te na niz drugih odnosa u društvu.“ (Matijašević 2014). iz navedenog citata proizlazi da je pravni tekst nužno prevesti točno, jer se inače pravni učinci ne mogu biti ispravno protumačeni i sami prijevod pada u vodu.

Zbog tih mogućih nesuglasica sudac Vrhovnog suda doc. dr. sc. Marin Mrčela smatra da je „osobito važno da pri izgradnji nazivlja predmetni stručnjaci blisko surađuju s jezikoslovcima terminolozima jer u pojedinim spornim slučajevima jezični savjet terminologa može biti presudan za izbor valjanoga naziva.“ On jasno navodi da je nužna suradnja između pravnika i jezikoslovca, u ovom slučaju prevoditelja, kako ne bi došlo do pogrešne uporabe termina.

6. Prijevod i analiza dijela češkog građanskog zakonika koji se bavi obiteljskim pravom

Česi nemaju obiteljski zakon kakav je u upotrebi u hrvatskom pravnom poretku. Naime, njihovo zakonodavstvo temelji se na OGZ-u i što se tiče oblika, pa je tako obiteljsko pravo uklopljeno u veliki Građanski zakonik - dalje u tekstu Zakon.

Tema ovog rada prijevod je dijela Zakonika koji regulira odnose roditelja i djece, a ne pojedine presude ili sl., kako bi se istražilo razlikuju li se pravni termini i na koji način. Prevoditeljima se često događa ista greška – upotreba krivog termina. Treba napomenuti da ti termini nisu bili netočni, već „nespretno upotrijebljeni“ iako razumljivi osobama pravne struke usprkos tome što ne spadaju u uobičajene pravne termine u hrvatskom jeziku.

6.1. Prijevod dijela češkog Zakona koji regulira odnose roditelja i djece

U sljedećoj tablici nalazi se prijevod spomenutog dijela češkog zakonika. Paragrafi su poravnati jedan uz drugi, kako bi sve razlike i sličnosti bile jasno vidljive. Prilikom prevođenja, maksimalno je uzeta u obzir hrvatska literatura o pravnom prevođenju, kao i konkretan zakon, u ovom slučaju obiteljski. U prijevodu korišteni su termini karakteristični za hrvatsko pravosuđe, iako bi se neki od njih u svakodnevnom jeziku drukčije prevodili. Češka terminologija preuzeta je jedino u određenim tehničkim terminima, što će se pobliže objasniti u analizi prijevoda ispod tablice.

Treba napomenuti da su same odredbe zakona vrlo slične, što je za očekivati s obzirom da se temelje na istom zakoniku, ali vidljive su lingvističke razlike, koje su i tema ovog rada.

<p>Oddíl 3</p> <p>Rodiče a dítě</p> <p>Pododdíl 1</p> <p>Obecná ustanovení</p> <p>§ 855</p> <p>(1) Rodiče a dítě mají vůči sobě navzájem povinnosti a práva. Těchto vzájemných povinností a práv se nemohou vzdát; učiní-li tak, nepřihlíží se k tomu.</p> <p>(2) Účelem povinností a práv k dítěti je zajištění morálního a hmotného prospěchu dítěte.</p> <p>§ 856</p> <p>Povinnosti a práva rodičů spojená s osobností dítěte a povinnosti a práva osobní povahy vznikají narozením dítěte a zanikají nabytím jeho zletilosti.</p> <p>§ 857</p> <p>(1) Dítě je povinno dbát svých rodičů.</p> <p>(2) Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmto opatřením podřídit.</p>	<p>Odjeljak 3</p> <p>Roditelji i djeca</p> <p>Pododjeljak 3</p> <p>Opće odredbe</p> <p>§ 855</p> <p>(1) Roditelji i djeca međusobno imaju uzajamna obveze i prava. Tih uzajamnih obveza i prava se ne mogu odreći; ukoliko to učine, odricanje neće proizvesti pravne učinke.</p> <p>(2) Cilj obveza i prava prema djetetu je osiguranje moralne i imovinske koristi djeteta.</p> <p>§ 856</p> <p>Roditeljska prava i obveze povezana s djetetom i obveze i prava osobne prirode počínju rođenjem djeteta i prestaju njegovom punoljetnošću.</p> <p>§ 857</p> <p>(1) Dijete je obvezno poštovati svoje roditelje.</p> <p>(2) Dok dijete ne postane punoljetno, roditelji imaju pravo usmjeravati svoje dijete odgojnim mjerama, odgovarajúcim njegovim razvojnim sposobnostima, uključujući ograničenja koja prate zaštitu morala, zdravlja i prava djeteta, a tako i prava drugih osoba i javnog reda. Dijete je obvezno podvrgnuti se tim mjerama.</p>
---	--

§ 858

Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

§ 859

Vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti; jejich trvání nezávisí na nabytí zletilosti ani svéprávnosti.

Pododdíl 2**Osobní jméno a příjmení dítěte****§ 860**

(1) Dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů.

(2) Nemá-li dítě příjmení podle odstavce 1, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Totéž platí o osobním jménu dítěte.

§ 858

Roditeljska odgovornost je skup obveza i prava roditelja koja uključuju brigu o djetetu, koja se sastoji od brige o njegovom zdravlju, njegovom tjelesnom, emocionalnom, intelektualnom i moralnom razvoju, od zaštite djeteta, održavanja osobnog odnosa s djetetom, osiguranja njegovog odgoja i obrazovanja, određivanja mjesta njegovog boravka, zastupanja i upravljanja njegovom imovinom; nastaje rođenjem djeteta i prestaje postojati kada dijete stekne punu pravnu sposobnost. Trajanje i opseg roditeljske odgovornosti može izmijeniti samo sud.

§ 859

Obveza uzdržavanja i pravo na alimentaciju nisu dio roditeljske odgovornosti; njihovo trajanje ne ovisi o punoljetnosti ili pravnoj sposobnosti.

Pododjeljak 2**Osobno ime i prezime djeteta****§ 860**

(1) Zajedničko dijete supružnika ima prezime uvjetovano zajedničkim prezimenom roditelja, određeno prilikom sklapanja braka roditelja.

(2) Ukoliko dijete nema prezime određeno prema odlomku 1, tada roditelji biraju prezime jednoga od njih; ili će njegovo prezime odrediti sud. To vrijedi za osobno ime djeteta.

§ 861

Je-li znám jen jeden z rodičů, má dítě jeho příjmení. Tento rodič také určí osobní jméno dítěte; jinak je určí soud.

§ 862

(1) Jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manželé, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud.

(2) Uzavře-li manželství matka dítěte, jehož otec není znám, mohou matka dítěte a její manžel shodně prohlásit před matričním úřadem, že příjmení určené pro jejich ostatní děti bude mít i toto dítě.

§ 863

(1) Ke změně příjmení dítěte podle § 862 je třeba vyjádření dítěte za stejných podmínek jako v jiných záležitostech týkajících se dítěte; je-li dítě starší patnácti let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo.

(2) Ustanovení § 862 nelze použít, dosáhlo-li dítě zletilosti.

§ 864

Není-li žádný z rodičů znám, určí soud i bez návrhu osobní jméno a příjmení dítěte.

Pododdíl 3

Rodičovská odpovědnost

§ 865

(1) Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven.

§ 861

Ukoliko je poznat samo jedan roditelj, tada dijete ima njegovo prezime. Taj će roditelj također odrediti osobno ime djeteta; u drugom slučaju će ga odrediti sud.

§ 862

(1) Ukoliko se radi o djetetu čiji roditelji nisu supružnici, roditelji biraju prezime jednoga od njih; ili ga odredi sud.

(2) Ukoliko djetetova majka sklopi brak, a otac djeteta nije poznat, majka i njezin suprug mogu zajednički izjaviti pred maticnim uredom da će dijete imati jednako prezime kao ostala njihova djeca.

§ 863

(1) Suglasnost djeteta za promjenu imena iz § 862 potrebna je kao u ostalim slučajevima koji se tiču djeteta; ukoliko je starije od petnaest godina, potrebno je njegova suglasnost za promjenu prezimena.

(2) § 862 ne primjenjuje se ukoliko je dijete punoljetno.

§ 864

Ukoliko nijedan od roditelja nije poznat, tada sud bez prijedloga određuje ime i prezime djeteta.

Pododjeljak 3

Roditeljska odgovornost

§ 865

(1) Roditeljsku odgovornost ostvaruju oba roditelja jednako. Ima ju svaki roditelj, osim ako je nije lišen.

(2) Rozhodne-li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.

§ 866

Pro rozhodnutí soudu, které se týká rozsahu rodičovské odpovědnosti nebo způsobu či rozsahu, v jakém ji rodiče mají vykonávat, jsou určující zájmy dítěte.

§ 867

(1) Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, poskytne soud dítěti potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor a tento sdělit.

(2) Není-li podle zjištění soudu dítě schopno informace náležitě přijmout nebo není-li schopno vytvořit si vlastní názor nebo není-li schopno tento názor sdělit, soud informuje a vyslechne toho, kdo je schopen zájmy dítěte ochránit, s tím, že se musí jednat o osobu, jejíž zájmy nejsou v rozporu se zájmy dítěte; o dítěti starším dvanácti let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Názoru dítěte věnuje soud patřičnou pozornost.

§ 868

(1) Výkon rodičovské odpovědnosti nezletilého rodiče, který dříve přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství nenabyl plné svéprávnosti, je až do doby, kdy nabude plnou svéprávnost, pozastaven; to neplatí o výkonu povinnosti a práva péče o dítě, ledaže soud vzhledem k osobě rodiče rozhodne, že výkon také této povinnosti a

(2) Ukoliko sud odluči ograničiti roditeljsku sposobnost, odlučit će i o roditeljskoj odgovornosti.

§ 866

Odluka suda o stupnju roditeljske odgovornosti ili o načinu ili u kojoj je mjeri roditelji trebaju izvršavati određena je interesima djeteta.

§ 867

(1) Prije odluke koja utječe na interese djeteta, sud će djetetu pružiti potrebne informacije kako bi mu se omogućilo da oblikuje svoje vlastito mišljenje i priopći ga.

(2) Ukoliko prema utvrđenju suda dijete nije u stanju primiti informacije ili nije sposobno stvoriti vlastito mišljenje ili nije u mogućnosti to mišljenje izraziti, sud će obavijestiti i saslušati onu osobu koja je u stanju zaštititi djetetove interese, s tim da to mora biti osoba čiji interesi nisu u sukobu s interesima djeteta; smatra se da dijete starije od dvanaest godina može primiti informaciju, oblikovati svoje mišljenje i izraziti ga. Sud mišljenje djeteta posvećuje odgovarajuću pažnju.

§ 868

(1) Ostvarivanje roditeljske odgovornosti maloljetnika koji prethodnim proglašenjem ili sklapanjem braka nije stekao punu pravnu sposobnost, do stjecanja pune pravne sposobnosti je obustavljeno. Ovo se ne primjenjuje na izvršavanje obveze i prava na skrbništvo, osim ako sud u odnosu na roditelja odluči da se izvršavanje te obveze i

tohoto práva se pozastavuje až do doby, kdy rodič nabude plnou svéprávnost.

(2) Výkon rodičovské odpovědnosti rodiče, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena, je po dobu omezení jeho svéprávnosti pozastaven, ledaže soud rozhodne, že se rodiči vzhledem k jeho osobě zachovává výkon povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku s dítětem.

§ 869

(1) Brání-li rodiči ve výkonu jeho rodičovské odpovědnosti závažná okolnost a lze-li se domnívat, že je toho v souladu se zájmy dítěte třeba, může soud rozhodnout, že se výkon rodičovské odpovědnosti tohoto rodiče pozastavuje.

(2) Pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti nemá vliv na plnění vyživovací povinnosti k dítěti.

§ 870

Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte, soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení.

§ 871

(1) Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.

(2) Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li rodič své

to pravo obustavi dok roditelj ne stekne punu pravnu sposobnost.

(2) Roditeljska odgovornost roditelja čija je pravna sposobnost na ovom području ograničena bit će obustavljena sve dok je njegova pravna sposobnost ograničena, osim ako sud odluči da roditelji izvršavaju svoje obveze i prava na skrbništvo i osobni kontakt s djetetom.

§ 869

(1) Ukoliko roditelju ozbiljne okolnosti onemogućuju izvršenje roditeljske odgovornosti te ukoliko se smatra da je to nužno u interesu djeteta, sud može odlučiti da se roditeljska odgovornost tog roditelja obustavlja.

(2) Obustava roditeljske odgovornosti ne utječe na uzdržavanje djeteta.

§ 870

Ukoliko roditelj ne izvršava svoje roditeljske odgovornosti na odgovarajući način, a nužno je u interesu djeteta, sud može ograničiti njegovu roditeljsku odgovornost ili ograničiti njeno izvršavanje, a ujedno utvrditi opseg tog ograničenja.

§ 871

(1) Ukoliko roditelj zloupotrijebi roditeljsku odgovornost ili ju ozbiljno zanemari, sud ga lišava roditeljske odgovornosti.

(2) Ako roditelj počini zločin s predumišljajem protiv djeteta, ili ako roditelj iskoristi svoje dijete, koje nije kazneno odgovorno, za počinjenje kaznenog djela ili

dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, nebo spáchal-li rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem, soud zvlášť posoudí, nejsou-li tu důvody pro zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti.

§ 872

Před rozhodnutím soudu o omezení rodičovské odpovědnosti soud vždy posoudí, zda je vzhledem k zájmu dítěte nezbytné omezit právo rodiče osobně se stýkat s dítětem. Dojde-li ke zbavení rodiče rodičovské odpovědnosti, zůstává rodiči právo osobně se stýkat s dítětem jen v případě, že soud rozhodne o zachování tohoto práva rodiči s přihlédnutím k zájmu dítěte.

§ 873

Zbavil-li soud rodiče rodičovské odpovědnosti, může zároveň rozhodnout, že jej zbavuje všech nebo některých povinností a práv stanovených v § 856, především práva dát souhlas k osvojení.

§ 874

Zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti ani její omezení nemá vliv na jeho vyživovací povinnost k dítěti.

Zvláštní ustanovení o výkonu rodičovské odpovědnosti

§ 875

(1) Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte.

ako je roditelj počinio djelo kao supočinitelj, instruktor, pomagač ili organizator zločina kojeg je počinilo njihovo njegovo dijete sud će posebno ocijeniti postoje li razlozi za lišavanje roditelja njegove/njezine roditeljske odgovornosti.

§ 872

Prije nego odluči ograničiti roditeljsku odgovornost, sud će uvijek procijeniti je li potrebno, u interesu djeteta, ograničiti pravo roditelja na osobno druženje s djetetom. Ako je roditelj lišen roditeljske odgovornosti, ostaje mu pravo na osobno druženje s djetetom samo ako sud odluči dati to pravo roditelju, uzimajući u obzir djetetov interes.

§ 873

Ako je sud roditelja lišio roditeljske odgovornosti, roditeljsku odgovornost, može istovremeno odlučiti osloboditi ga svih ili nekih obveza i prava utvrđenih u § 856., posebno prava na pristanak za posvojenje.

§ 874

Lišenje roditelja njegove roditeljske odgovornosti ili njena ograničenja ne utječu na njegovu ili njezinu obvezu uzdržavanja djeteta.

Posebne odredbe o izvršavanju roditeljske odgovornosti

§ 875

(1) Roditeljsku odgovornost roditelji izvršavaju u skladu s djetetovim interesima.

(2) Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, sdělí rodiče dítěti vše potřebné, aby si mohlo vytvořit vlastní názor o dané záležitosti a rodičům jej sdělit; to neplatí, není-li dítě schopno sdělení náležitě přijmout nebo není schopno vytvořit si vlastní názor nebo není schopno tento názor rodičům sdělit. Názoru dítěte rodiče věnují patřičnou pozornost a berou názor dítěte při rozhodování v úvahu.

§ 876

(1) Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě.

(2) Hrozí-li při rozhodování o záležitosti dítěte nebezpečí z prodlení, může jeden z rodičů rozhodnout nebo dát přivolení sám; je ale povinen neprodleně sdělit druhému rodiči, jaký je stav věcí.

(3) Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.

§ 877

(1) Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče.

(2) Prije donošenja odluke koja utječe na interese djeteta, roditelji će priopćiti djetetu sve što je potrebno kako bi mu se omogućilo oblikovanje vlastitog mišljenja o predmetnoj stvari i priopćavanja istog; to se ne primjenjuje ukoliko dijete nije u mogućnosti primiti informaciju na pravilan način ili nije u stanju formirati svoje vlastito mišljenje ili ga nije u stanju priopćiti roditeljima. Roditelji posvećuju potrebnu pažnju djetetovom mišljenju i uzimaju ga u obzir prilikom donošenja svojih odluka.

§ 876

(1) Roditelji izvršavaju roditeljsku odgovornost na temelju zajedničkog dogovora

(2) Ako bi kašnjenje u donošenju odluke o pitanju koje se odnosi na dijete moglo biti opasno, jedan od roditelja može sam donijeti odluku ili dati suglasnost; Taj roditelj, međutim, mora o tome bez odgode obavijestiti drugog roditelja.

(3) Ako jedan od roditelja postupa sam, u dobroj vjeri, u pitanju koje se odnosi na dijete u odnosu na treću stranku, smatra se da postupa uz suglasnost drugog roditelja.

§ 877

(1) Ako se roditelji ne slažu oko pitanja koje je važno za dijete, posebno u odnosu na njegove interese, o tome će pitanju odlučiti sud, na zahtjev roditelja; To se primjenjuje i ako je jedan od roditelja isključio drugog roditelja iz odlučivanja o važnom pitanju za

(2) Za významnou záležitost se považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte.

§ 878

(1) Nežije-li některý z rodičů nebo není-li znám, nemá-li některý z rodičů rodičovskou odpovědnost, nebo je-li výkon jeho rodičovské odpovědnosti pozastaven, vykonává rodičovskou odpovědnost druhý rodič; to platí i tehdy, je-li rodičovská odpovědnost jednoho z rodičů omezena nebo je-li omezen její výkon.

(2) Nemá-li žádný z rodičů rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven, anebo je-li rodičovská odpovědnost rodičů dotčena některým z uvedených způsobů, ale každého jinak, jmenuje soud dítěti poručníka, kterému náleží povinnosti a práva rodičů nebo jejich výkon na místě rodičů.

(3) Je-li rodičovská odpovědnost rodičů omezena nebo je-li omezen její výkon, jmenuje soud dítěti opatrovníka.

§ 879

(1) Při právním jednání vůči dítěti, které není způsobilé ve věci samostatně právně jednat, postačí jednání i jen vůči jednomu z rodičů jako zástupci dítěte.

dijete.

(2) Posebno važnim pitanjima smatra se utvrđivanje mjesta prebivališta i odabir obrazovanja ili zaposlenja djeteta, ali ne i redovno liječenje i slični postupci.

§ 878

(1) Ako je jedan od roditelja umro ili nije poznat, ili ako jedan od roditelja nema roditeljsku odgovornost ili je njegovo izvršavanje roditeljske odgovornosti obustavljeno, roditeljsku odgovornost izvršavat će drugi roditelj; To se primjenjuje i u slučaju ograničene roditeljske odgovornosti ili ako je jednom roditelju ograničeno izvršavanje roditeljske odgovornosti.

(2) Ako niti jedan od roditelja nema punu roditeljsku odgovornost, ako je izvršavanje roditeljske odgovornosti oba roditelja obustavljeno, i/ili ako se na roditeljsku odgovornost roditelja utječe na jedan od navedenih načina, sud će djetetu imenovati skrbnika koji će imati obveze i prava roditelja ili će izvršavati te obveze ili prava umjesto roditelja.

(3) Ako je roditeljska odgovornost ograničena ili je ograničeno izvršavanje te odgovornosti, sud će imenovati skrbnika djeteta.

§ 879

(1) U slučaju pravnog postupka protiv djeteta, koje nije sposobno samostalno djelovati po tom pitanju, dovoljno je djelovati samo protiv jednog od roditelja kao zastupnika djeteta.

(2) Je-li právně významné, zda dítě, které není způsobilé ve věci samostatně právně jednat, je či není v dobré víře, je třeba, aby byla posouzena dobrá víra obou rodičů; má-li však dítě v péči jen jeden z rodičů, posoudí se jen jeho dobrá víra.

(3) Je-li právně významné, zda dítě, které není způsobilé ve věci samostatně právně jednat, o věci, popřípadě skutečnosti vědělo nebo nevědělo, je třeba, aby byla posouzena vědomost obou rodičů; má-li však dítě v péči jen jeden z rodičů, posoudí se jen jeho vědomost.

Péče o dítě a jeho ochrana

§ 880

(1) Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte.

(2) Rozhodují-li rodiče o vzdělání nebo o pracovním uplatnění dítěte, vezmou v úvahu jeho názor, schopnosti a nadání.

§ 881

Péči o dítě a jeho ochranu, výkon jeho výchovy, popřípadě některých jejích stránek, nebo dohled nad dítětem mohou rodiče svěřit jiné osobě; dohoda rodičů s ní se nemusí dotknout trvání ani rozsahu rodičovské odpovědnosti.

§ 882

(1) Zadržuje-li jiná osoba dítě protiprávně, mají rodiče právo žádat, aby jim dítě předala; to platí i mezi rodiči navzájem. Toto právo

(2) Ako je od pravnog značaja je li dijete, koje je nesposobno samostalno djelovati u dobroj vjeri, treba procijeniti dobru vjeru oba roditelja; međutim, ako samo jedan roditelj brine o djetetu, procijenit će se samo njegova dobra vjera.

(3) Neovisno o činjenici je li dijete, koje ne može samostalno pravno djelovati u određenoj situaciji, bilo svjesno okolnosti konkretnog slučaja, potrebno je procijeniti znanje oba roditelja. Ako roditeljsku skrb ostvaruje samo jedan roditelj, procijenit će se znanje samo tog roditelja.

Briga o djetetu i njegova zaštita

§ 880

(1) Roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete izvršavaju roditelji na način i u mjeri koja odgovara stupnju razvoja djeteta.

(2) Ako roditelji donose odluku o obrazovanju ili zapošljavanju djeteta, oni će uzeti u obzir njegovo mišljenje, sposobnosti i talente.

§ 881

Roditelji mogu brigu i zaštitu djeteta, odgoj ili neke njegove aspekte ili nadzor nad djetetom povjeriti drugoj osobi; roditeljski sporazum ne mora utjecati na trajanje ili opseg roditeljske odgovornosti.

§ 882

(1) Ako druga osoba nezakonito drži dijete, roditelji imaju pravo tražiti da im se dijete preda; to vrijedi i za roditelje međusobno. To

<p>má i ten, kdo o dítě oprávněně pečuje.</p> <p>(2) Osoba, která dítě protiprávně zadržuje, má povinnost jej řádně předat tomu, kdo má dítě po právu v péči.</p> <p>§ 883</p> <p>Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost.</p> <p>§ 884</p> <p>(1) Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.</p> <p>(2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.</p> <p>§ 885</p> <p>Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.</p> <p>§ 886</p> <p>(1) Žije-li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí se i ono na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti.</p>	<p>pravo ima i osoba koja brine o djetetu.</p> <p>(2) Osoba koja nezakonito zadržava dijete dužna ga je pravilno predati osobi koja ima pravo na skrb o djetetu.</p> <p>§ 883</p> <p>Roditelji i djeca dužni su pomagati, podržavati i poštivati međusobno dostojanstvo.</p> <p>§ 884</p> <p>(1) Roditelji imaju presudnu ulogu u odgoju djeteta. Roditelji bi trebali biti univerzalan primjer svojoj djeci, posebno kada je riječ o obiteljskom životu i ponašanju.</p> <p>(2) Sredstva za obrazovanje mogu se koristiti samo u obliku i u mjeri koja je u skladu s okolnostima, te ne ugrožava djetetovo zdravlje ili razvoj i ne utječe na djetetovo dostojanstvo.</p> <p>§ 885</p> <p>Ako se samo jedan roditelj brine o djetetu, supružnik ili partner djetetovog roditelja također je uključen u brigu i odgoj djeteta ako živi u obiteljskoj kući s djetetom. Ovo se odnosi i na osobu koja živi s djetetovim roditeljem, bez braka ili registriranog partnerstva, ako živi u obiteljskom domaćinstvu.</p> <p>§ 886</p> <p>(1) Ako dijete živi s roditeljima ili jednim od njih u obiteljskom domaćinstvu i o njemu se pravilno brine, dijete također sudjeluje u skrbi o domaćinstvu. Ova obveza djeteta prestaje istodobno s prestankom roditeljske</p>
--	---

(2) Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými příspěvky, má-li vlastní příjem, anebo oběma způsoby. Pro určení rozsahu podílu dítěte na péči o chod rodinné domácnosti jsou rozhodné schopnosti a možnosti dítěte i odůvodněné potřeby členů rodiny.

Osobní styk rodiče s dítětem

§ 887

Výkon práva rodičů udržovat osobní styk s dítětem nemohou rodiče svěřit jiné osobě.

§ 888

Dítě, které je v péči jen jednoho rodiče, má právo stýkat se s druhým rodičem v rozsahu, který je v zájmu dítěte, stejně jako tento rodič má právo stýkat se s dítětem, ledaže soud takový styk omezí nebo zakáže; soud může také určit podmínky styku, zejména místo, kde k němu má dojít, jakož i určit osoby, které se smějí, popřípadě nesmějí styku účastnit. Rodič, který má dítě v péči, je povinen dítě na styk s druhým rodičem řádně připravit, styk dítěte s druhým rodičem řádně umožnit a při výkonu práva osobního styku s dítětem v potřebném rozsahu s druhým rodičem spolupracovat.

obveze za njegovo uzdržavanje.

(2) Dijete sudjeluje u skrbi o upravljanju obiteljskim domaćinstvom vlastitim radom ili novčanim doprinosima ako ima vlastita primanja ili na oba načina. Za određivanje opsega djetetovog udjela u skrbi o obiteljskim domaćinstvima presudne su djetetove sposobnosti i sposobnosti kao i opravdane potrebe članova obitelji.

Osobni kontakt roditelja s djetetom

§ 887

Ostvarivanje prava roditelja na održavanje osobnog kontakta s djetetom roditelj ne može povjeriti drugoj osobi.

§ 888

Dijete o kojem se brine samo jedan roditelj ima pravo na druženje s drugim roditeljem u mjeri u kojoj je to u interesu djeteta, baš kao što roditelj ima pravo na druženje s djetetom, osim ako sud takav kontakt ograniči ili zabrani; sud također može odrediti uvjete kontakta, posebno mjesto na kojem se odvija, kao i osobe koje mogu ili ne mogu sudjelovati u kontaktu. Roditelj koji se brine o djetetu dužan je pravilno pripremiti dijete za susret s drugim roditeljem, omogućiti djetetu da se sastane s drugim roditeljem i surađivati s drugim roditeljem u mjeri u kojoj je to potrebno u ostvarivanju prava na osobni kontakt s djetetom.

§ 889

Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič se musejí zdržet všeho, co narušuje vztah dítěte k oběma rodičům nebo co výchovu dítěte ztěžuje. Brání-li rodič, který má dítě v péči, bezdůvodně trvale či opakovaně druhému rodiči ve styku s dítětem, je takové chování důvodem pro nové rozhodnutí soudu o tom, který z rodičů má mít dítě ve své péči.

§ 890

Rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů.

§ 891

(1) Rodič, který má dítě v péči, a druhý rodič se spolu dohodnou, jak se rodič, který dítě v péči nemá, bude s dítětem stýkat. Nedohodnou-li se rodiče, nebo vyžaduje-li to zájem na výchově dítěte a poměry v rodině, soud styk rodiče s dítětem upraví. V odůvodněných případech může soud určit místo styku rodiče s dítětem.

(2) Je-li to nutné v zájmu dítěte, soud omezí právo rodiče osobně se stýkat s dítětem, anebo tento styk i zakáže.

Zastoupení dítěte**§ 892**

(1) Rodiče mají povinnost a právo zastupovat dítě při právních jednáních, ke kterým není právně způsobilé.

§ 889

Roditelj koji brine o djetetu i drugi roditelj moraju se suzdržati od svega što narušava djetetov odnos s oba roditelja ili otežava odgajanje djeteta. Ako roditelj u skrbništvu nad djetetom nerazumno ili trajno sprječava drugom roditelju kontakt s djetetom, takvo je ponašanje razlog nove odluke suda o tome koji bi roditelj trebao dijete imati na skrbi.

§ 890

Roditelji su dužni međusobno priopćavati sve što je bitno za dijete i njegove interese.

§ 891

(1) Roditelj kojemu je povjerena skrb o djetetu i drugi roditelj zajedno će odlučiti kako će roditelj koji nema dijete u svojoj skrbi održavati kontakt s djetetom. Ako se roditelji ne mogu dogovoriti, ili ako je to potrebno u skladu s interesima za odgoj djeteta i odnosima u obitelji, kontakte između roditelja i djeteta uredit će sud. U opravdanim slučajevima sud može odrediti i mjesto susreta roditelja i djeteta.

(2) Ako je to nužno u interesu djeteta, sud će ograničiti pravo roditelja na osobni susret s djetetom i/ili će zabraniti takav susret.

Zastupanje djeteta**§ 892**

(1) Roditelji imaju obvezu i pravo zastupati dijete u pravnim postupcima za koje dijete nema pravnu sposobnost.

(2) Rodiče zastupují dítě společně, jednat však může každý z nich; ustanovení § 876 odst. 3 platí obdobně.

(3) Rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka.

§ 893

Nedohodnou-li se rodiče, který z nich dítě při právním jednání zastoupí, rozhodne soud na návrh rodiče, který z rodičů bude za dítě právně jednat a jakým způsobem.

§ 894

(1) Rodiče jako zákonní zástupci mohou pro vyřízení záležitosti dítěte, nejedná-li se o záležitost osobního stavu, uzavřít smlouvu o zastoupení osobou s odbornými znalostmi, popřípadě i jinou vhodnou osobou.

(2) Uzavře-li dítě smlouvu o zastoupení, nemá to vliv na zákonné zastoupení dítěte rodiči.

(3) Nedojde-li mezi zákonným a smluvním zástupcem k dohodě, rozhodne soud v souladu se zájmy dítěte.

§ 895

Došlo-li k popření otcovství, právní jednání učiněná otcem jako zákonným zástupcem zůstávají nedotčena.

(2) Roditelji dijete zastupaju zajednički, ali svaki od njih može postupati zasebno; stavak 876, odlomak 3 primjenjuje se slično.

(3) Roditelj ne može zastupati dijete ako bi time nastao sukob interesa između njega i djeteta ili između djece istog roditelja. U tom slučaju sud će imenovati skrbnika djeteta.

§ 893

Ako se roditelji ne mogu suglasiti koji od njih bi trebao zastupati dijete u sudskim postupcima, sud će odlučiti, na zahtjev jednog od roditelja, koji će od roditelja biti djetetov zakonski zastupnik i na koji način će ga zastupati.

§ 894

(1) Roditelji, kao zakonski zastupnici, mogu sklopiti ugovor o zastupanju s osobom sa specijalističkim znanjem ili drugom prikladnom osobom koja će se baviti djetetovom stvari, osim ako nije stvar osobnog statusa.

(2) Ako dijete sklopi sporazum o zastupanju, to ne utječe na zakonsko zastupanje djeteta od strane roditelja.

(3) Ako zakonski i ugovorni zastupnik ne postignu sporazum, sud će odlučiti u skladu s interesima djeteta.

§ 895

Odbijeno očinstvo ne utječe na pravna djela koja je otac napravio kao zakonski skrbnik.

Péče o jmění dítěte

§ 896

(1) Rodiče mají povinnost a právo pečovat o jmění dítěte, především je jako řádní hospodáři spravovat. S peněžními prostředky, o kterých lze předpokládat, že nebudou zapotřebí k úhradě výdajů souvisejících s majetkem dítěte, musí bezpečně nakládat.

(2) Při právním jednání, které se týká jednotlivé součásti jmění dítěte, vystupují rodiče jako jeho zástupci; ustanovení § 892 odst. 3 platí obdobně.

(3) Poruší-li rodiče povinnost pečovat o jmění dítěte jako řádní hospodáři, nahradí dítěti škodu z toho vzniklou společně a nerozdílně.

§ 897

Nedohodnou-li se rodiče o podstatných věcech při péči o jmění dítěte, rozhodne na návrh rodiče soud.

§ 898

(1) K právnímu jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, potřebují rodiče souhlas soudu, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty.

(2) Souhlasu soudu je třeba zejména k právnímu jednání, kterým dítě

- a) nabývá nemovitou věc nebo její část a kterým s ní nakládá,
- b) zatěžuje majetek jako celek nebo jeho

Briga o imovini djeteta

§ 896

(1) Roditelji imaju obvezu i pravo upravljati imovinom djeteta, te njome osobito upravljati s dužnom pažnjom. Oni moraju pažljivo upravljati sredstvima za koja se može smatrati da nisu potrebna za pokrivanje rashoda povezanih s imovinom djeteta.

(2) Tijekom sudskog postupka koji se odnosi na pojedine dijelove djetetove imovine, roditelji postupaju kao djetetovi zastupnici; članak 892, stavak 3 primjenjuje se slično.

(3) Ako roditelji ne upravlja imovinom djeteta s dužnom pažnjom, solidarno odgovaraju za štetu nastalu djetetu.

§ 897

Ako se roditelji nisu dogovorili o osnovnim pitanjima koja se odnose na upravljanje djetetovom imovinom, odluku donosi sud na zahtjev jednog od roditelja.

§ 898

(1) Roditeljima je potrebna suglasnost suda za pravne akte koji se odnose na postojeću ili buduću imovinu djeteta ili zasebne dijelove takve imovine, osim ako se radi o poslovima redovnog ili izvanrednog upravljanja imovinom, a odnose se na zanemarivu vrijednost imovine.

(2) Suglasnost suda potrebna je, posebno, za pravni postupak kojim dijete

- a) stječe nekretninu ili njezin dio i s njom raspolaže,
- b) opterećuje nekretninu u cjelini ili

<p>nikoli nepodstatnou část,</p> <p>c) nabývá dar, dědictví nebo odkaz nikoli zanedbatelné majetkové hodnoty, nebo takový dar, dědictví nebo odkaz odmítá, nebo takový dar nebo dar představující nikoli nepodstatnou část jeho majetku poskytuje, nebo</p> <p>d) uzavírá smlouvu zavazující k opětovnému dlouhodobému plnění, smlouvu úvěrovou nebo obdobnou, nebo smlouvu týkající se bydlení, zejména nájmu.</p> <p>(3) K právnímu jednání rodiče, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se nepřihlíží.</p> <p>§ 899</p> <p>Co rodiče získají použitím majetku dítěte, nabývá dítě.</p> <p>§ 900</p> <p>(1) Příjmy z majetku dítěte, které rodiče nepoužijí k řádné správě jeho majetku (zisk), použijí nejprve k výživě dítěte. Je-li toho třeba, mohou rodiče poté použít zbývající zisk z majetku dítěte jako jeho příspěvek na vlastní výživu rodičů a výživu nezletilého sourozence dítěte, pokud s dítětem žijí v rodinné domácnosti, ledaže je z důležitých důvodů nezbytné zachovat je pro dítě na dobu po nabytí svéprávnosti.</p> <p>(2) Majetek dítěte mohou rodiče se souhlasem soudu použít k výživě vlastní a sourozence dítěte jen tehdy, jestliže by bez zavinění osob, které mají vyživovací</p>	<p>njezin pretežiti dio,</p> <p>c) stekne dar, nasljedstvo ili ostavinu neznatne vrijednost, ili odbije takav dar, nasljedstvo ili ostavinu, ili dade takav dar ili poklon koji predstavlja značajan dio njegove imovine, ili</p> <p>d) zaključuje ugovor kojim se obvezuje ponoviti dugoročno izvršenje, kreditni ili sličan ugovor ili ugovor koji se odnosi na stanovanje, posebno najam.</p> <p>(3) Pravno djelovanje roditelja, za koji nedostaje potrebna suglasnost suda, nema pravni učinak.</p> <p>§ 899</p> <p>Ono što roditelji dobivaju korištenjem djetetove imovine, stječe dijete.</p> <p>§ 900</p> <p>(1) Prihod od djetetove imovine, kojeg roditelji ne koriste kako bi pravilno upravljali njegovom imovinom (dobit), prvenstveno se koristi za uzdržavanje djeteta. Ako je potrebno, roditelji mogu koristiti preostalu djetetovu dobit kao doprinos vlastitom uzdržavanju roditelja i maloljetnog brata ili sestre djeteta ako žive s djetetom u obiteljskom domaćinstvu, osim ako je nužno iz važnih razloga ih sačuvati za dijete dok ne postane punoljetno.</p> <p>(2) Uz pristanak suda, roditelji mogu koristiti imovinu djeteta za vlastito uzdržavanje te za uzdržavanje braće i sestara djeteta samo u</p>
--	--

povinnost k dítěti, vznikl výrazný nepoměr mezi poměry dítěte a poměry povinných osob.

§ 901

(1) Povinnost a právo rodiče pečovat o jmění dítěte zaniká prohlášením konkursu na majetek rodiče nebo zastavením insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek rodiče zcela nepostačující. Není-li tu druhý rodič, který by mohl pečovat o jmění dítěte, soud jmenuje i bez návrhu opatrovníka pro správu jmění dítěte.

(2) Po uplynutí tří let od zrušení konkursu nebo zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující, může soud na návrh rodiče nebo opatrovníka pro správu jmění dítěte omezení rodičovské odpovědnosti zrušit, ledaže by obnovení povinnosti a práva rodiče pečovat o jmění dítěte bylo v rozporu se zájmy dítěte.

§ 902

(1) Jakmile dítě nabude plné svéprávnosti, odevzdají mu rodiče jmění, které spravovali, především mu předají součásti jeho majetku, popřípadě na ně převedou jejich správu a podají dítěti vyúčtování ze správy jmění bez zbytečného odkladu, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy dítě nabylo plné svéprávnosti. Vyúčtování není zapotřebí, pokud je dítě nežádá

slučaju kada bi bez krivnje osoba koje su dijete dužne uzdržavati, došlo do značajnog nesrazmjera između imovine djeteta i imovine obveznika njegova uzdržavanja.

§ 901

(1) Obveza i pravo roditelja da se brinu o djetetovoj imovini prestaju prijavljivanjem stečaja na imovini roditelja ili obustavom postupka insolventije iz razloga što je imovina roditelja u potpunosti nedovoljna za zadovoljavanje vjerovnika. Ako nema drugog roditelja koji bi mogao upravljati djetetovom imovinom, sud će bez zahtjeva odrediti skrbnika za upravljanje djetetovom imovinom.

(2) Nakon tri godine od obustave stečaja ili obustave postupka insolventije iz razloga što je imovina dužnika u potpunosti nedostatna, sud može na zahtjev roditelja ili skrbnika djetetove imovine ukinuti ograničenje roditeljske odgovornosti, osim ako bi obveza i pravo roditelja u sukobu s interesima djeteta.

§ 902

(1) Čim dijete stekne punu pravnu sposobnost, roditelji vraćaju imovinu kojom su upravljali, prije svega, oni mu predaju dijelove imovine, da bi na kraju prenijeli svoju upravu na dijete i djetetu dali obračun od upravljanja imovine bez nepotrebnog odgađanja, najkasnije šest mjeseci od datuma kada je dijete steklo punu pravnu sposobnost. Obračun nije potreban ako dijete to ne

<p>(2) Vznikly-li rodičům při správě jmění dítěte nebo v souvislosti s ní náklady, mohou požadovat jejich náhradu.</p> <p>§ 903</p> <p>(1) Byla-li správa jmění značně obtížná, zejména pro rozsáhlost či rozmanitost majetkového souboru, a rodiče správu jmění řádně vykonávali, mohou poté, co odevzdají spravované jmění svému dítěti, žádat přiměřenou odměnu, umožňuje-li to výnos jmění.</p> <p>(2) Je-li již během trvání správy jmění z okolností zřejmé, že správa je značně obtížná a rodiče ji vykonávají řádně, soud jim na návrh přizná přiměřenou roční, popřípadě jinak časově určenou odměnu za správu jmění.</p> <p>§ 904</p> <p>Předání a převzetí jmění nemá vliv na odpovědnost rodičů za správu jmění dítěte.</p> <p>§ 905</p> <p>(1) Soud jmenuje i bez návrhu opatrovníka pro správu jmění dítěte, jestliže by zájmy dítěte mohly být ohroženy, zejména jsou-li tu společná majetková práva rodičů a dítěte nebo dítěte a jeho sourozence. V rozsahu povinností a práv opatrovníka pro správu jmění dítěte jsou rodiče ve výkonu povinností a práv ve vztahu ke jmění dítěte omezeni.</p> <p>(2) Pro povinnosti a práva opatrovníka pro správu jmění dítěte, který byl jmenován vedle rodičů, se použijí obdobně ustanovení o</p>	<p>zatraži.</p> <p>(2) Ako su roditelji pretrpjeli troškove u upravljanju djetetovom imovinom ili u vezi s tim, mogu tražiti naknadu.</p> <p>§ 903</p> <p>(1) Ako je upravljanje imovinom bilo posebno zahtjevno, osobito zbog veličine ili raznolikosti vrste imovine, a roditelji su pravilno upravljali imovinom, mogu zatražiti odgovarajuću naknadu nakon što su djetetu predali imovinu kojom su upravljali, ako prihod od imovine to dopušta.</p> <p>(2) Ako je tijekom upravljanja imovinom jasno iz okolnosti da je upravljanje vrlo zahtjevno, a roditelji ga izvršavaju uredno, sud će im dodijeliti primjerenu godišnju ili drugačiju vremenski određenu naknadu za upravljanje imovinom.</p> <p>§ 904</p> <p>Primopredaja imovine ne utječe na odgovornost roditelja za upravljanje djetetovom imovinom.</p> <p>§ 905</p> <p>(1) Sud također postavlja skrbnika za upravljanje djetetovom imovinom ako bi mogli biti ugroženi interesi djeteta, pogotovo ako postoje zajednička imovinska prava roditelja i djeteta ili djeteta i njegove braće i sestre. Opseg prava i obveza skrbnika u upravljanju djetetovom imovinom, ograničava opseg prava i obveza roditelja vezanih uz djetetovu imovinu.</p> <p>(2) Na obveze i prava skrbnika koji upravlja</p>
--	--

poručníkovi, který spravuje jmění poručenice, popřípadě o opatrovníkovi, který spravuje jmění opatrovance.

Výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství

§ 906

(1) Má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s uvážením zájmu dítěte; s tímto zřetelem se od souhlasného stanoviska rodičů soud odchýlí jen tehdy, vyžaduje-li to zájem dítěte. Soud vezme v úvahu nejen vztah dítěte ke každému z rodičů, ale také jeho vztah k sourozencům, popřípadě i k prarodičům.

(2) Soud může rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte.

§ 907

(1) Soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Má-li být dítě svěřeno do společné péče, je třeba, aby s tím rodiče souhlasili.

(2) Při rozhodování o svěřením do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na

djetetovom imovinom, a imenovan je umjesto ili uz roditelje, na odgovarajući način primjenjuju se odredbe o starateljstvu koje reguliraju upravljanje imovinom štíčenika.

Izvršenje roditeljske odgovornosti nakon razvoda

§ 906

(1) Da bi odlučio o razvodu braka roditelja djeteta, sud prvo utvrđuje kako će se svaki roditelj u budućnosti brinuti o djetetu, uzimajući u obzir djetetov interes; u tom pogledu, sud će odstupiti od roditeljskog pristanka samo ako to zahtijevaju interesi djeteta. Sud će uzeti u obzir ne samo odnos djeteta prema svakom roditelju, već i njegov odnos sa braćom i sestrama i / ili bakama i djedovima.

(2) Sud može odlučiti i odobriti sporazum roditelja, osim ako je očito da sporazum o načinu vršenja roditeljske odgovornosti nije u interesu djeteta.

§ 907

(1) Sud može dijete povjeriti na skrb jednom od roditelja ili roditeljima dodijeliti podijeljeno ili zajedničko skrbništvo; sud može skrb o djetetu povjeriti i osobi koja nije roditelj djeteta ako je to u interesu djeteta. Zajedničko skrbništvo nad djetetom može biti određeno samo uz suglasnost oba roditelja.

(2) Prilikom odlučivanja sud će uzeti u obzir osobnost djeteta, posebno njegove talente i sposobnosti u pogledu razvojnih mogućnosti

osobnost dítěte, zejména na jeho vlohy a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje.

(3) Soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.

Výkon povinností a práv rodičů, kteří žijí odděleně

§ 908

Nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, a nedohodnou-li se o úpravě péče o takové dítě, rozhodne o ní i bez návrhu soud. V ostatním se ustanovení § 906 a 907 použijí obdobně.

te način života njegovih roditelja te emocionalno stanje i pozadinu djeteta, sposobnost svakog od roditelja za odgoj djeteta, trenutačnu i očekivanu stabilnost obrazovnog okruženja u kojem bi dijete trebalo živjeti i djetetove emocionalne veze s braćom i sestrama, djedovima i bakama ili drugim srođnicima i nepovezanim osobama. Sud će uvijek razmotriti koji se od roditelja primjereno brinuo o djetetu do tog trenutka i koji je primjereno brinuo o emocionalnom, intelektualnom i moralnom odgoju djeteta te koji roditelj djetetu nudi bolje mogućnosti za zdrav i uspješan razvoj.

(3) Sud će se također usredotočiti na pravo djeteta na skrb oba roditelja i na održavanje redovitih osobnih kontakata s njima, na pravo drugog roditelja s kojim dijete neće živjeti da redovito dobiva informacije o djetetu te će uzeti u obzir sposobnost roditelja da se dogovara o odgoju djeteta s drugim roditeljem.

Obavljanje dužnosti i prava roditelja koji žive odvojeno

§ 908

Ako roditelji maloljetnika koji nema punu pravnu sposobnost ne žive zajedno i ako se ne mogu sporazumjeti o skrbi nad djetetom, sud će o tome odlučiti bez zahtjeva. On će primijeniti slična pravila pri donošenju

Zvláštní ustanovení

§ 909

Změní-li se poměry, soud změni rozhodnutí týkající se výkonu povinností a práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti i bez návrhu.

Oddíl 4

Zvláštní opatření při výchově dítěte

Preventivní, výchovná a sankční opatření

§ 924

Ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu; rozhodnutí soudu nepřekáží, pokud dítě není řádně zastoupeno.

§ 925

(1) Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, a neučiní-li tak orgán sociálně-právní ochrany dětí, může soud

- a) napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, osobu, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,
- b) stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, orgánu sociálně-právní ochrany dětí, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště

odluku o skrbi o djetetu kao i u slučaju razvoda djetetovih roditelja.

Posebne odredbe

§ 909

Ako se okolnosti promijene, sud će po službenoj dužnosti promijeniti odluku o izvršavanju dužnosti i prava koja proizlaze iz roditeljske odgovornosti.

Odjeljak 4

Posebne mjere opreza u odgoju djeteta

Preventivne, obrazovne i sankcijske mjere

§ 924

Ako se nad djetetom ne vrši skrb, bez obzira na to postoji li osoba koja ima pravo na njega ili je u pitanju ozbiljno ugrožavanje djetetova života, normalnog razvoja ili drugog važnog interesa, sud će prilagoditi uvjete djetetu na vrijeme koje je potrebno; odluku suda ne sprječava nepravilno zastupanje djeteta.

§ 925

(1) Ako je to u interesu za pravilan odgoj djeteta, a tijela socijalne i pravne zaštite djeteta ne poduzimaju odgovarajuće mjere, sud može

- a) upozoriti dijete, roditelje, osobu kojoj je povjerena briga o djetetu ili osobu koja ometa odgovarajuću skrb o djetetu,
- b) nadzirati dijete u suradnji sa školom, tijelom socijalne i pravne zaštite djece ili drugim institucijama i osobama koje djeluju uglavnom u mjestu

<p>nebo pracoviště dítěte, nebo</p> <p>c) uložit dítěti nebo rodičům omezení bránící škodlivým vlivům na jeho výchovu, zejména zákazem určitých činností.</p> <p>(2) Soud sleduje, zda je dodržováno výchovné opatření, o kterém rozhodl, a hodnotí jeho účinnost zpravidla v součinnosti s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, popřípadě dalšími osobami.</p> <p>§ 926</p> <p>Prísluší-li péče o dítě a jeho ochrana nebo péče o jeho jmění na základě rozhodnutí soudu jiné osobě než rodiči, a rodič a tato osoba se nemohou o výkonu péče dohodnout, rozhodne na návrh některého ze zúčastněných soud.</p>	<p>prebivališta ili radnog mjesta djeteta, ili</p> <p>c) nametnuti ograničenja djetetu ili roditeljima radi sprječavanja štetnih učinaka na njegov odgoj, posebno zabranom određenih aktivnosti.</p> <p>(2) Sud prati poštuje li se odgojna mjera koju je nametnuo i ocjenjuje njenu učinkovitost obično u suradnji s tijelom socijalne i pravne zaštite djece ili drugih osoba.</p> <p>§ 926</p> <p>Ako je briga o djetetu i njegovoj zaštiti ili briga o njegovoj imovini na temelju odluke suda povjerena osobi koja nije roditelj, a roditelj i osoba kojoj je povjerena briga o djetetu, ne mogu postići dogovor koji će biti u dobrobiti djeteta, na zahtjev bilo koje od navedenih osoba odluku donosi sud.</p>
---	---

7. Translatološka analiza prijevoda

U sljedećim odlomcima slijedi analiza samog prijevoda dijela češkog zakona koji se bavi odnosima roditelja i djece.

Općenito gledajući, radi se o prijevodu pravnih normi, koje u svakom jeziku imaju određen oblik. U knjizi *Nomotehnika* (nomotehnika je pravna znanost o strukturi pravila i općih akata te o njihovu sastavljanju i izradi), Velimir Ivančević bavi se samim izgledom i sadržajem pravne norme. Dijelovi pravne norme su dispozicija, hipoteza i sankcija. Ta tri dijela mogu biti sadržana u istom članku propisa, ali ukoliko su sankcije navedene posebno,

tada su ta tri dijela raspoređena u istom propisu, ali u zasebnim člancima¹. Naravno, ta je tema u knjizi detaljnije razrađena, ali izdvojila sam dio koji je najbitniji za moju analizu.

Nadalje, pravna norma može imati različite oblike. Jedan članak – jedna rečenica, jedan članak – više stavaka s jednom rečenicom, jedan članak s točkama umjesto stavaka (Ivančević 1988). Sve ove oblike vidjet ćemo u analizi prijevoda, i to u oba jezika, što znači da se zakoni u obje zemlje pišu na sličan način.

7.1. Analiza naziva pojedinih dijelova pravnog propisa

U analizu krenut ćemo od samog oblika i nazivlja. Kao što je već nekoliko puta navedeno, ključna je razlika činjenica da u Hrvatskoj postoji zasebni obiteljski zakon, dok je u Češkoj obiteljsko pravo samo dio općeg građanskog zakonika. Iz toga proizlazi i različit naslov; dok je u Hrvatskoj zakon nazvan Obiteljski zakon, u Češkoj taj konkretni dio nosi ime Obiteljsko pravo. U ovom slučaju Obiteljski zakon je konkretniji naziv zbog toga što je obiteljsko pravo cijela grana prava, koja obuhvaća i propise, ali i izvore, povijest, institute i ostala pravila vezana uz obiteljske odnose.

Nadalje, razlika se pojavljuje i u nazivlju dijelova zakona. U Hrvatskoj dijelovi zakona koji se bave različitim temama zovu se jednostavno – dio, dok u češkoj situacija nije ista. U Češkoj zapravo nailazimo na sinonime. Najveći dijelovi zakona označeni su riječju *část*, što bi se na hrvatski prevelo kao *dio*. Međutim, u češkom zakonu propisi su detaljnije razgranati, pa je iduća podjela (vidljiva u analizi) označena riječju *díl*. Ono što u toj situaciji može zbuniti je činjenica da su te dvije riječi – sinonimi. Na hrvatski jezik obje bi se prevele kao *dio*. Ta daljnja podjela u hrvatskom je zakonu označena brojevima.

Daljnja podjela označena je riječju *oddíl*, koju bismo na hrvatski preveli kao *odjeljak*. U hrvatskom zakonu te podjele uopće nema. Nakon toga ponovno dolazimo do sličnosti. Ono što u hrvatskom nazivamo *članak zakona*, u češkom će biti označen simbolom **§**, što zapravo znači *paragraf*. Obje riječi zapravo znače isto, ali u hrvatskom jeziku *paragraf* se smatra zastarjelicom, pa se više ne koristi. U češkom zbog ovog je izraza vidljiv i dalje snažan utjecaj OGZ-a.

7.2. Terminološka analiza

Što se tiče samog teksta zakona, postoji mnogo sličnosti, ali i različitosti. Pogledajmo primjerice riječ *povinnost*, koja je prisutna kroz cijeli zakon. U Hrvatsko-češkom rječniku

¹ Str 28, knjige Nomotehnika

autorice Dubravke Sesar², ova je riječ prevedena kao *dužnost, obaveza*. Naravno, oba prijevoda te riječi su točna, međutim, je li riječ *obaveza* dobar izbor za pravni tekst? Naime, u zakonima Republike Hrvatske javlja se riječ *obveza*, koja ima donekle drukčije značenje. Prema Hrvatskom jezičnom portalu njeno značenje je „ono što se mora izvršiti, dužnost koju nameću ugovor, propis, moral, obećanje, okolnosti“, a kao sinonim navedena je riječ *obaveza*. Ovdje se prvenstveno radi o tome da riječ *obveza* ima 'jače' značenje i odnosi se na nešto što moramo pod svaku cijenu izvršiti, jer u protivnom slijedi sankcija, dok se riječ *obaveza* može odnositi na situaciju kada nije nužno izvršenje određene dužnosti. Također, osim riječi *obveza* u zakonima možemo naići i na riječ *dužnost*.

Daljnja terminološka razlika je u frazi *neprihliži se k tomu*. Ova bi se fraza slobodno mogla prevesti kao *neće se uzeti u obzir*, međutim 'u duhu' hrvatskog pravnog jezika, prevest će se kao *neće proizvesti pravne učinke*. Ono što je ovdje posebno zanimljivo je jedinstvenost te fraze jer se kao takva upotrebljava jedino u pravnim tekstovima.

Iduća razlika je pridjev *hmotný*, također prisutan kroz cijeli tekst. Sesar u svom rječniku spomenutu riječ prevodi kao *materijalan*, ali u pravnom smisli riječ će se prevesti kao *imovinski*. Iako su ove dvije riječi bliskoznačnice, prisutna je mala razlika u njihovom značenju. HJP³ riječ *materijalan* prvenstveno definira kao „koji pripada ili koji postoji u obliku materije“, dok riječ *imovinski* definira kao „koji se odnosi na imovinu“. Iz ovih definicija lako je zaključiti zbog čega se koristi riječ *imovinski*, a ne *materijalni*. U zakonima ova riječ se odnosi na nečiju imovinu, pa je pridjev izveden iz te riječi svakako logičniji izbor.

Još jedna riječ koja je prisutna kroz cijeli zakon je glagol *vznikat*, koji Sesar prevodi kao *nastajati, pojavljivati se*. Kada se odnosi na neku obvezu ili pravo, upotreba riječi *nastajati* bit će sasvim razumljiva, kako pravniku, tako i laiku. Međutim, u pravnom smislu koristit će se glagol *počinjati*.

Terminološka razlika koja je specifična baš za ovu granu prava je termin *rodičovská odpovědnost*. Sesar riječ *odpovědnost* prevodi kao *odgovornost*. U hrvatskom obiteljskom zakonu nailazimo na termin koji značenjem u potpunosti ne odgovara danom prijevodu. Radi se o terminu *roditeljska skrb*. Ono što je u ovome slučaju posebno zanimljivo je činjenica da ta dva termina nemaju u pravnom smislu isto značenje. Naime, češka *roditeljska odgovornost* ima puno šire značenje od hrvatske *roditeljske skrbi*, pa prilikom prijevoda ovog termina

² Češko-hrvatski i hrvatsko-češki rječnik, 2002. godina

³ Hrvatski jezični portal

prevoditelj treba paziti na što se točno termin odnosi i u kojem se kontekstu upotrebljava. U ovoj vrsti prevođenja prevoditelj nikada ne smije 'suziti' značenje norme, jer se ona onda ne može primijeniti onako kako bi u originalu trebalo. Naime, u češkom zakonodavstvu termin *roditeljska odgovornost* uključuje roditeljsku skrb (brigu o djetetu u svim oblicima) ali i odgovornost roditelja za postupke maloljetnog djeteta dok se u obiteljskom zakonodavstvu RH regulira samo roditeljska skrb, a odgovornost roditelja za postupke maloljetnog djeteta regulirana je posebnim zakonima.

Kada govorimo o tom terminu, uz njega se veže glagol *zbavit*, koji se najčešće prevodi kao *osloboditi se, riješiti se*. Ono što je zanimljivo u pravnom jeziku je to što se koristi isključivo termin *lišiti*, koji se kao značenje glagola *zbavit* pojavljuje puno rjeđe.

Daljnji termin koji je čest u ovom zakonu je zapravo fraza *vyžaduje-li to zájem dítěte*. Prijevod ovog termina je problematičan jer je teško naći ekvivalent u hrvatskom jeziku, a da to 'lijepo zvuči'. Termin se može prevesti kao *ako to zahtijeva interes djeteta*, ali 'točniji' termin, tj. termina koji se koristi u pravnim tekstovima, je *nužno je u interesu djeteta*. Naći ispravan prijevod ovog termina bilo je ključno jer se proteže kroz cijeli zakon, pa nije postojala mogućnost opisnog ili manje preciznog prevođenja. Jasno, osoba koja čita zakon razumjet će prvotni prijevod, ali s obzirom na to da se radi o prevođenju specifične vrste teksta, poželjno je da i termini budu prevedeni na ispravan način.

Termin koji prevoditelju također može zadati probleme je riječ *spolupachatel*. Prijevod ovog naizgled banalnog termina zahtijevao je detaljnije istraživanje. Ako rastavimo spomenutu riječ, dobit ćemo dvije prilično česte češke riječi: *spolu*, što znači *zajedno*, i *pachatel*, što znači *prijestupnik, krivac*. Konkretna prijevod riječi *spolupachatel* nije moguće naći, osim putem nekih nepouzdanih izvora, koji ju prevode kao *saučesnik*. Naravno, jasno je da se ovdje ne radi o riječi hrvatskog jezika, pa se taj termin ne može koristiti. Kao ekvivalent se stoga pojavila riječ *suučesnik*. Iako ta riječ nije potpuno kriva i nosi ispravno značenje, daljnje istraživanje dovodi do riječi *supočinitelj*, koja bi ovdje ipak bila najbolji prijevod. Ovdje dolazimo do još jednog mogućeg problema za prevoditelje, a to je miješanje termina iz drugih jezika. Osobi koja dobro poznaje hrvatski književni jezik ovako nešto dogodit će se izrazito rijetko, ali uvijek postoji mogućnost da i u samom rječniku prevoditelj nađe termin kojega nema u hrvatskom književnom jeziku.

Fraze su također ključan dio pravnog teksta. Ovdje nekoliko puta nailazimo na frazu *je-li právně významné*. Ispravan hrvatski prijevod bio bi *ako je od pravnog značaja*. Značenje

obiju fraza je jednako, ali češki jezik može prevoditelja navesti na krivi oblik fraze, pa će prijevod biti *ako je pravno važno*. Značenje prijevoda sasvim je jasno i prijevod ne bi stvorio nikakve nedoumice, ali, kako je već nekoliko puta spomenuto, nužno je upotrijebiti ispravan pravni izraz.

Slična je situacija i sa glagolom *dohodnout se*. Sesar tu riječ prevodi kao *sporazumjeti se* i njeno značenje kao takvo neće stvoriti nikakve probleme čitatelju ovog prijevoda. Međutim, iako su glagoli *sporazumjeti se* ili *složiti se* uobičajeni glagoli u hrvatskome jeziku, u ovom će slučaju, s obzirom da se radi o pravnom tekstu, biti ispravnije upotrijebiti glagol *suglasiti se*. Spomenuti glagoli jesu sinonimi, ali specifičnost teksta zahtijeva ovakve intervencije.

Bitna razlika javlja se u riječi *odkaz*. Sesar ovu riječ prevodi kao *ostavština*, što je pravno gledajući zastarjelica i u hrvatskim se zakonima više ne koristi. Ispravan je prijevod u ovom slučaju *ostavina*. Ono što može biti predmet rasprave kada govorimo o ispravnom prijevodu ove riječi je zapravo pitanje koju riječ izabrati. Na početku ovog rada spomenuto je kako Česi svoj zakon i dalje temelje na OGZ-u, što je vidljivo i u izboru određenih arhaičnih termina. Iako je ispravan prijevod 'u duhu' hrvatskog pravnog jezika *ostavina*, ovdje riječ *ostavština* ne bi bila potpuno kriva, zbog te arhaične note češkog zakona.

Konačno, kao što je vidljivo iz navedenih primjera, u češkom i hrvatskom postoje određene razlike što se tiče pravnih termina. Pravni sustavi obiju zemalja u suštini su jednaki, što donekle olakšava prijevod, zbog toga što nijedan termin nije potrebno prevoditi opisno. Usprkos tome, potrebno je obratiti pažnju na značenje pojedinih termina, a pogotovo na opseg određenih prava i obveza na koji se odnose. Značenje pravne norme ne smije se suziti, jer tada ona gubi na svom značenju. Nadalje, postoje i brojni primjeri kada je za prijevod pravnog teksta potrebno odabrati pravni sinonim određene riječi, jer postoje točno određeni izrazi koji se koriste u pravnim tekstovima. Kao što je već spomenuto, ostali sinonimi neće biti krivi ili izmijeniti značenje, ali potrebno je voditi se određenim smjernicama za pisanje pravnih tekstova.

Općenito, postoje brojne sitnice na koje treba paziti. Mrčela (2017) tako u svom zanimljivom članku *I u pravu treba biti u pravu – o jeziku hrvatskih pravnih tekstova* navodi nekoliko primjera koji zapravo govore o slojevitosti jezika, koje je vidljivo i u pravnim tekstovima. Primjerice, spominje sinonime *ukoliko* i *ako*. Mnogi prevoditelji skloni su

upotrebljavati riječ *ukoliko*, zbog toga što zvuči 'formalnije'. Mrčela pak tvrdi da je bolje upotrijebiti veznik *ako*:

Usto se u pogodbenim rečenicama često upotrebljava veznik *ukoliko*, koji treba zamjenjivati veznikom *ako* kao u sljedećemu primjeru: *Ukoliko se ne ispune uvjeti natječaja, on se mora ponoviti.* > *Ako se ne ispune uvjeti natječaja, on se mora ponoviti.* (Mrčela, 2017)

Iako u ovim primjerima nema razlike u značenju, treba paziti na ispravnu, ili bolje rečeno prigodnu, upotrebu veznika.

Kao što je vidljivo iz brojnih navedenih primjera, a i iz Mrčelinog članka, stavovi pravnika i jezikoslovaca često se razlikuju. Mrčela potkrepljuje ovu tvrdnju navodeći primjere *važiti* i *vrijediti*.

Normativna je preporuka da se u hrvatskome standardnom jeziku riječ *važiti* zamjenjuje riječima *vrijediti* ili *sloviti*, a pridjev *važeci* riječima *valjan*, *pravomoćan*, *pravovaljan*, *vrijedeći*, *postojeći*, *koji vrijedi*, *koji je na snazi*. (Mrčela, 2017)

Usprkos tome što jezikoslovci zagovaraju izraz *vrijediti*, u pravnoj se terminologiji upotrebljava izraz *važiti*. Slična je situacija i s pridjevom *nadležan*, koji bi se po preporuci jezikoslovaca trebao zamijeniti pridjevom *mjerodavan*. Usprkos preporukama, u pravnim tekstovima izraz *nadležan* je pravilniji i koristi se u postupovnim normama dok termin *mjerodavan* nalazimo kod definiranja opsega važnosti pravne norme (npr. *Nadležan je sud*, a *mjerodavna je pravna norma*).

Iz svih navedenih primjera možemo zaključiti da je prilikom pisanja i prevođenja zakona, propisa i ostalih tekstova pravne tematike nužna suradnja između jezikoslovaca, tj. prevoditelja i pravnika. Razlog tome je činjenica da su pravni tekstovi vrlo specifični i na njih se ne mogu slijepo primijeniti sva gramatička ili leksička pravila. Suradnja stručnjaka iz područja prava i lingvistike rezultirat će, stoga, tekstom koji će u svim segmentima biti 'u duhu' pravnog jezika, s ispravnim nazivljem, pravnim terminima i sintaksom.

7.3. Sintaktičke razlike

Što se tiče sintakse, razlike nisu tolike da bi mijenjale značenje pojedine norme, već se uglavnom radi o prilagođavanju rečenice da izgleda 'više pravno'. Drugim riječima, postoji veliki broj rečenica koje se na hrvatski mogu prevesti a da zadrže isti red riječi i isti oblik, ali ih je potrebno izmijeniti kako bi više nalikovale jeziku pravnih tekstova.

Pogledajmo sljedeći primjer:

Majetek dítěte mohou rodiče se souhlasem soudu použít k výživě vlastní a sourozence dítěte jen tehdy, jestliže by bez zavinění osob, které mají vyživovací povinnost k dítěti, vznikl výrazný nepoměr mezi poměry dítěte a poměry povinných osob. (§ 900)

Ovaj paragraf teško je razumljiv, pa i njegov prijevod može biti problematičan. Prijevod bez mijenjanja sintakse glasio bi ovako:

Imovinu djeteta roditelji mogu uz pristanak suda koristiti za vlastito uzdržavanje te za uzdržavanje braće i sestara djeteta samo ako bi bez krivnje osoba, koje dijete uzdržavaju došlo do značajnog nesrazmjera između djetetove imovine i imovine obveznika.

Odmah je jasno da je taj paragraf preveden na ovakav način doista teško razumljiv. Iako je sintaksa doista slična, već je u ovom, 'doslovnom' prijevodu bilo nužno napraviti neke promjene. Primjerice, sintagma *výživa vlastní*, neće se prevoditi tako, već se red riječi mijenja, pa prijevod glasi vlastito uzdržavanje, a ne uzdržavanje vlastito. Ovdje govorimo o općenitoj sintaktičkoj razlici između hrvatskog i češkog jezika, a ne nužno vezanu uz pravni tekst. Što se tiče razlika vezanih uz pravo, bilo je nužno napraviti nekoliko izmjena kako bi tekst bio razumljiviji i nalikovao pravnoj normi. Konačni prijevod glasi ovako:

Uz pristanak suda, roditelji mogu koristiti imovinu djeteta za vlastito uzdržavanje te za uzdržavanje braće i sestara djeteta samo u slučaju kada bi bez krivnje osoba koje su dijete dužne uzdržavati, došlo do značajnog nesrazmjera između imovine djeteta i imovine obveznika njegova uzdržavanja.

Frazu *uz pristanak suda* mora biti na početku, kako bi se rečenica koja slijedi pojednostavila (podsjetimo se, pravne norme moraju biti jednostavne, precizne i direktne). *Jen tehdy* u pravnom tekstu neće se prevoditi kao *samo ako*, već *samo u slučaju*. *Poměry povinných osob* u ovom se slučaju ne može prevoditi samo kao *imovine obveznika*, jer iz toga prijevoda nije potpuno jasno na čiju se imovinu termin odnosi. Nužno je navedeni termin prevesti kao *imovine obveznika njegova uzdržavanja*, iz čega je lako zaključiti da se norma odnosi na osobe koje su dužne uzdržavati dijete.

Sljedeći primjer također se odnosi na normu kojom se regulira upravljanje imovinom djeteta: Byla-li správa jmění značně obtížná, zejména pro rozsáhlost či rozmanitost majetkového souboru, a rodiče správu jmění řádně vykonávali, mohou poté, co odevzdají spravované jmění svému dítěti, žádat přiměřenou odměnu, umožňuje-li to výnos jmění.

Ono na što se posebno treba osvrnuti u ovom odlomku je sintagma *spravované jmění*. Kao što možemo vidjeti, upotrijebljen je pasiv, koji u hrvatskome jeziku nije toliko čest. Iz tog razloga ova sintagma neće ostati u istom obliku, *upravljana imovina*, već ćemo je staviti u aktiv, pa će glasiti *imovina kojom su roditelji upravljali*. Iako će i pasiv biti jasno razumljiv, on se ne upotrebljava često u hrvatskom jeziku, što znači da ga nećemo vidjeti u pravnim tekstovima.

Daljnji primjer gdje je potrebno izmijeniti redoslijed riječi je rečenica: „V rozsahu povinností a práv opatrovníka pro správu jmění dítěte jsou rodiče ve výkonu povinností a práv ve vztahu ke jmění dítěte omezeni.“ Kao što je vidljivo, glagol se nalazi na zadnjem mjestu u rečenici, što prevedeno na hrvatski često zvuči neprirodno. Također, radi boljeg razumijevanja same norme, potrebno je izmijeniti i početak rečenice, *V rozsahu povinností a práv opatrovníka pro správu jmění dítěte*. Nakon navedenih izmjena konačan prijevod glasit će ovako: „Opseg prava i obveza skrbnika u upravljanju djetetovom imovinom, ograničava opseg prava i obveza roditelja vezanih uz djetetovu imovinu.“ Iako je rečenica složena, norma koju propisuje puno je jasnija nego što bi bila u situaciji kada bismo je preveli doslovno.

Razlike su vidljive i u sljedećoj rečenici: „Soud může rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte.“ Ovdje je sasvim jasno da se konstrukcija s početka rečenice ne može upotrijebiti u prijevodu, jer bi on u tom slučaju glasio: „Sud može odlučiti i tako, da odobri...“ Iako je ova rečenica razumljiva i u principu nije gramatički netočna, nužno je upotrijebiti formalniju i precizniju konstrukciju, pa bi prijevod trebao glasiti: „Sud može odlučiti i odobriti sporazum roditelja...“

Konačno, iz navedenih primjera vidljivo je da su češka i hrvatska sintaksa donekle slične, što je i logično obzirom se radi o slavenskim jezicima. Usprkos tome, prilikom prijevoda bilo kojeg teksta, a osobito pravnog, treba posebnu pažnju posvetiti tome da tekst bude razumljiv i konkretan. Redoslijed riječi u ovim jezicima se često razlikuje, pa nije moguće uvijek prevoditi doslovno. Kada bismo to učinili, prevedeni tekst ne bi imao smisla ili bi bilo teško zaključiti što on zapravo znači. Prilikom prevođenja pravnih tekstova, dobra je ideja konzultirati zakon ili pravni propis na jeziku na koji prevodimo, kako bismo 'dobili osjećaj' za ispravnu sintaksu, red riječi i ostala gramatička pravila koja nužno moramo poštovati.

8. Zaključak

Konačno, možemo zaključiti kako je prijevod pravnih tekstova, kojeg god tipa oni bili, kompleksan zadatak koji iziskuje puno istraživanja i suradnju s pravnim stručnjacima. Također, nužno je biti upoznat barem s osnovama pravnog sustava zemlje na čiji jezik se prevodi, zbog toga što iz prijevoda mora biti jasno što tekst znači ili što i na koji način regulira određene odnose. Također, prevoditelj mora težiti preciznosti i direktnosti sa što manje opisnog prijevoda. Svi termini i instituti moraju biti ispravno prevedeni te se njihov opseg nikako ne smije mijenjati. Nadalje, kod prevođenja ovakvih tekstova prevoditelj mora ispoštovati oba koraka prevođenja, tj. prevođenje na ciljani jezik, a nakon toga svojevrsnu prilagodbu teksta na pravni jezik. Iako će tekst često biti jasan i razumljiv i na 'običnom' jeziku, postoje konkretna pravila za prevođenje i pisanje pravnih tekstova, koje je u ovom slučaju ipak nužno poštovati. U prevođenju ovakve vrste tekstova nije dovoljno prenijeti samo značenje, već se posebna pažnja mora posvetiti i formi i obliku teksta, u čemu prevoditelju mogu pomoći razni priručnici za pisanje pravnih tekstova.

Na kraju, nužno je još jednom upozoriti da je prevođenje pravnih tekstova kompleksan zadatak koji se sastoji od nekoliko koraka. Poznavanje pravnog sustava je nužno, jednako kao velika preciznost i neodudaranje od termina i pojmova. Što se tiče sintakse, izmjene su dopuštene jedino onda kada su one nužne za razumijevanje teksta i kada se sintaksa polaznog jezika razlikuje od sintakse ciljanog jezika. Usprkos tome, prijevod mora zadržati izvorno značenje, a dužnost i zadatak je prevoditelja da tu zadaću obavi što bolje moguće.

9. Literatura

- Ivančević, V. (1988). *Nomotehnika: ogledi*. Zagreb: Narodne novine.
- Mrčela, M. (2017). I u pravu treba biti u pravu – o jeziku hrvatskih pravnih tekstova. *Hrvatski jezik*, 3, 32-34
- Novak, J. (2006). *Priručnik za prevođenje pravnih propisa Republike Hrvatske na engleski jezik*. Zagreb: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija.
- Občanský zákoník (2015). *Rodinné právo*. Praha: Parlament České republiky.
- Pezo, V. (2007). *Pravni leksikon*. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža
- Preložnjak, B. *Pravna tehnika* [Powerpoint prezentacija s predavanja održanog na Pravnom fakultetu u Zagrebu]. Zagreb: Pravni fakultet.
- Sesar, D. (2002). Povinnost. *Češko-hrvatski i hrvatsko-češki rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Sesar, D. (2002). Hmotný. *Češko-hrvatski i hrvatsko-češki rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Sesar, D. (2002). Vznikat. *Češko-hrvatski i hrvatsko-češki rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Sesar, D. (2002). Odkaz. *Češko-hrvatski i hrvatsko-češki rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Sbírka zákonů (2012). *Občanský zákoník: Rodinné právo* (89/2012 Sb.). Preuzeto s <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast2> (12. listopad 2019)
- Uhlíř, D. (2011). *Proč neschválit nový občanský kodeks*, https://www.lidovky.cz/noviny/proc-neschvalit-novy-obcansky-kodex.A110214_000111_In_noviny_sko (pristupljeno 13. listopada 2019).

SAŽETAK

Tema ovog rada prijevod je dijela češkog obiteljskog zakonika s češkog na hrvatski. Ova tema vrlo je zanimljiva zbog raznolikosti, ali ujedno i specifičnosti ovakve vrste prijevoda. Pravni jezik s jedne je strane vrlo konkretan i u prijevodima nema puno prostora za opisne prijevode, ali, zbog činjenice da se pravna terminologija često razlikuje od jezika do jezika, potrebno je pažljivo tražiti odgovarajuće termine. U ovom radu preveden je dio češkog obiteljskog zakonika koji se bavi odnosima roditelja i djece. Na konkretnim primjerima pokazane su sličnosti i razlike hrvatske i češke terminologije, ali i hrvatskog i češkog pravnog sustava općenito. Hrvatsko i češko zakonodavstvo ima iste temelje, ali iz analize prijevoda vidljivo je na kako se određeni termini razlikuju. Upravo to pokazuje kako je za prevođenje pravnih tekstova potrebno poznavati jezik, ali i pravni sustav određene zemlje, te kako se tom zadatku ne smije pristupiti površno.

SAŽETAK - ČEŠKI

Téma mé diplomové práce je překlad jedné části českého rodinného zákoníka z češtiny do chorvatštiny. Toto téma je velmi zajímavé kvůli rozdílům, ale také kvůli specifičnosti takového překladu. Právní jazyk je velmi konkrétní a nesmí se překladat popisně. Kvůli tomu, že právní jazyk není stejný v každém jazyce, je nutné najít vhodný termín. V mé diplomové práci, překládala jsem část českého rodinného zákoníka, který se zabývá vztahem mezi rodiči a dětmi. Konkrétní příklady ukazují na podobnosti a rozdíly mezi chorvatskou a českou terminologií, ale také mezi chorvatským a českým právním systémem. Chorvatská a česká legislativa má stejný původ, ale z analýzy překladu je zřejmé, že některé termíny jsou rozdílné. To je přesně to, co ukazuje, že překlad právních textů není jednoduchý, a že je nutné poznat jazyk, ale také právní systém konkrétní země. Tento úkol nesmí být proveden povrchně.